

Nader onderzoek vleermuizen en marters

Wilhelminalaan 3, Dodewaard



Velp, 24 oktober 2022

Colofon

Titel : Nader onderzoek vleermuizen en marters

Subtitel : Wilhelminalaan 3, Dodewaard

Projectnummer : 22.143

Datum : 24 oktober 2022

Veldonderzoek : [REDACTED]

Auteur(s) : [REDACTED]

Collegiale toets : [REDACTED]

Opdrachtgever : Vrijborg

Contactpersoon : [REDACTED]



Bezoekadres : Kerkstraat 20

Postcode : 6883 HT Velp

Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl

www.ekoza.nl



Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Soorten	5
3. Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Gebiedsbeschrijving	8
3.2 Voorgenomen ingreep	10
4. Onderzoeksmethode	11
4.1 Vleermuizen	11
4.2 Steenmarter	13
4.3 Kleine marters	13
4.4 Effectenbeoordeling	15
5. Resultaten	16
5.1 Vleermuizen	16
5.2 Steenmarter	16
5.3 Kleine marters	17
6. Conclusies	18
6.1 Vleermuizen	18
6.2 Steenmarter	18
6.3 Kleine marters	18
Bronnen	19
Rapporten	19
Literatuur	19
Websites	19

1. Inleiding

De initiatiefnemer is voornemens om het voormalige dorpshuis met bibliotheek op de Wilhelminalaan 3 in Dodewaard te slopen. Uit de quickscan flora en fauna, uitgevoerd door BügelHajema (P000691), kwam naar voren dat er nader onderzoek uitgevoerd moest worden.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met beschermde soorten. Om te bepalen of beschermde soorten aanwezig zijn en gebruik maken van het dorpshuis is onderzoek noodzakelijk. Het gaat hierbij om Verblijfplaatsen van vleermuizen en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van steenmarters en kleine marterachtigen als wezel, hermelijn en bunzing.

Indien vleermuizen en marters voorkomen beoordeelt Ekoza B.V. de effecten van de werkzaamheden op deze soorten. Als er negatieve effecten te verwachten zijn, volgt een afweging of een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Ten slotte zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen beschreven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op soorten, in dit geval vleermuizen en marters. In dit hoofdstuk is daarom ook alleen de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming uitgelicht.

2.1 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvoor er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Gelderland.

Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven. Het projectgebied ligt aan de Wilhelminalaan te Dodewaard en wordt begrensd door de Wilhelminalaan aan de oostzijde en door woonpercelen aan de zuid-, west- en noordzijde. Aan de overkant van de Wilhelminalaan ligt een sloot met daarachter een grasland met struiken, bomen en kleine watertjes. Het projectgebied betreft één groot gebouw. Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied. Het gebouw is opgetrokken uit bakstenen. De dakconstructie bestaat uit zadeldaken met golfplaten, met uitzondering van een deel in het midden van het gebouw, wat een plat dak heeft. Op enkele plaatsen zijn de boeiboorden beschadigd en zitten er gaten in het dak; plaatsen die toegang kunnen bieden tot het pand voor bijvoorbeeld steenmarters en vleermuizen. Rondom het gebouw groeien struiken en enkele jonge bomen. Met name aan de zuidzijde van het pand, aan de buitenranden van het pleintje, is wat relatief dichte vegetatie aanwezig welke geschikt leefgebied kan bieden voor steenmarters en kleine marterachtigen. Het projectgebied zelf bevat geen wateren, maar op ca. 80 m ten westen van het projectgebied bevindt zich een vijver aan de Pluimenburgsestraat. Ten zuiden van het projectgebied liggen, op circa 200 m, enkele grotere vijvers, op ruim 370 m afstand spaarbekkens van de Waal en daarachter de Waal zelf. Ten oosten van het projectgebied, aan de overzijde van de Wilhelminalaan, liggen graslanden met slootjes en een groot erf met bomen.





Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied.



Figuur 2. Impressie van het projectgebied. Linksboven: oost-/voorzijde van het pand; rechtsboven: noordzijde van het pand; linksonder: noordzijde pleintje; rechtsonder: oostzijde pleintje.

3.2 Voorgenomen ingreep

Vrijborg is voornemens om het voormalige dorpshuis met bibliotheek aan de Wilhelminalaan 3 in Dodewaard te slopen. In de plaats komen een woonzorghuis met twintig studio's en een begeleiderswoning. Hiervoor wordt naast de sloop van het pand ook vegetatie verwijderd en grond vergraven.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het projectgebied voor de betreffende soorten of groepen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten die onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage II en Bijlage III van het Verdrag van Bern vallen. Kleine marters en steenmarters zijn nationaal beschermde soorten die onder het beschermingsregime van 'Andere soorten' vallen.

4.1 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, hoewel dit gedurende het jaar kan veranderen. Soorten die worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere laatvlieger, meervleermuis en gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuren van gebouwen. Soorten die worden aangemerkt als boombewoners zijn rosse vleermuis en watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak.

In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. Watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes vormen aan het begin van de zomer kraamkolonies in daarvoor geschikte verblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. Laatvliegers, meervleermuizen en gewone dwergvleermuizen leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimtes zoals een kerkzolder. De kolonies van watervleermuis en rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten of in holten die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Ekoza B.V. is aangesloten). Onderzoek uitgevoerd volgens het protocol geeft de meeste zekerheid op voldoende onderbouwing van een eventuele ontheffingsaanvraag. Het bevoegd gezag toetst hierop.

In dit protocol staat beschreven dat 75% van het projectgebied overzien moet kunnen worden bij avond/nachtbezoeken in de kraam/zomerperiode. Omdat de dieren bij het uitvliegen meteen wegvliegen is deze richtlijn opgesteld zodat het uitvliegen zo nauwkeurig mogelijk in kaart gebracht wordt. Tijdens de ochtend blijven vleermuizen een tijdje zwermen voor hun verblijfplaats voordat ze naar binnen gaan. Omdat het zwermen meer tijd in beslag

neemt dan het uitvliegen in de avond, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen. In de ochtend kan het projectgebied voor één waarnemer dan ook een groter gebied betreffen met overzichtelijke huizenblokken die dicht bij elkaar liggen. In dit geval was het onderzoeksgebied tijdens het ochtendbezoek groter dan tijdens de avondbezoeken.

Volgens het vleermuisprotocol zijn in de kraamperiode 2 veldbezoeken noodzakelijk. Afhankelijk van de soort moeten dit óf twee avondbezoeken zijn óf een avond- en een ochtendbezoek. Om een goed overzicht te krijgen van de kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn twee avondbezoeken en één ochtendbezoek voor het projectgebied uitgevoerd, waarbij het projectgebied tijdens de avondronde in kleinere gebieden is opgedeeld dan bij de ochtendronde. De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden Celsius.

In de paarperiode wordt er niet gezocht naar uitvliegende vleermuizen. In plaats daarvan wordt er, wanneer het al donker is, vanaf een uur na zonsondergang gezocht naar roepende vleermuizen die de hele nacht door roepen om vrouwtjes te lokken. Gewone dwergvleermuizen vliegen hierbij rondjes bij de verblijfplaats, terwijl ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis vaak vanuit hun verblijfplaats roepen. Een roepende vleermuis betekent een paarverblijfplaats in het gebouw waar de vleermuis de hele tijd voor vliegt of vanuit roept. In deze periode wordt er ook gezocht naar massawinterverblijven van gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuizen zwermen gedurende de nachtelijke uren nabij hun massawinterverblijfplaats. De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 8 graden Celsius.

Het veldwerk is te voet uitgevoerd waarbij het gehele projectgebied binnen 2 minuten voor 100% bekeken kon worden. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersson D240x).

Het onderzoek naar verblijfplaatsen is uitgevoerd door middel van 5 veldbezoeken. De onderzoeken in mei tot en met juli zijn gericht op het vinden van kraam- en zomerverblijfplaatsen. De twee avondbezoeken zijn uitgevoerd door 4 personen; het ochtendbezoek in diezelfde periode is uitgevoerd door 2 personen.

De onderzoeken die in augustus en september zijn uitgevoerd zijn gericht op het opsporen van paarverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen. De twee nachtbezoeken zijn uitgevoerd door 2 personen. In Tabel 1 zijn de weersomstandigheden ten tijde van de veldonderzoeken weergegeven.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden vleermuisrondes.

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ zonsopkomst	Weersomstandigheden
1	9-6-2022	21:55 – 0:05	21:55	15 °C, licht bewolkt, windkr. 2
2	5-7-2022	3:15 – 5:25	5:25	12 °C, licht bewolkt, windkr. 1
3	11-7-2022	21:50 – 0:05	21:54	17 °C, helder, windkr. 1-2
4	18-8-2022	23:50-2:05	20:54	19 °C, helder, windkr. 1
5	10-9-2022	23:50-2:05	19:56	17 °C, bewolkt, windkr. 1

4.2 Steenmarter

De steenmarter heeft de voorkeur aan steenachtige biotopen en schuilplaatsen, zoals gebouwen. Meestal komt de steenmarter voor in parklandschap, maar soms ook in gebieden zonder bos. Deze marter is een echte cultuurvolger en komt daardoor ook voor nabij dorpen, boerderijen en zelfs in grote steden. Zijn voorkeur gaat uit naar gebieden met kleinschalige landbouw, oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. De steenmarter zoekt zijn eten in groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen, waardoor zijn verblijfplaats ook vaak in de buurt van deze plekken te vinden is. Steenmarters zijn echte nachtdieren en zijn van zonsondergang tot zonsopkomst actief. Tijdens de nacht leggen vrouwtjes meestal 3 km en mannetjes meestal 5 km af, maar dit kan oplopen tot 10-15 km. De paartijd van de steenmarter loopt van juni tot augustus. Binnen het projectgebied biedt de vegetatie rondom het dorpshuis – met name aan de achterzijde rondom het pleintje – geschikt foerageergebied. Het pand zelf biedt geschikte plekken voor verblijfplaatsen en is door openingen in het dak toegankelijk voor steenmarters.

Inventarisatie

Er is geen standaardprotocol voor het onderzoek van de steenmarter. Het is gebruikelijk om te zoeken naar aanwijzingen die duiden op steenmarters en met cameravallen de eventuele steenmarters op beeld te krijgen. De steenmarter kan het gehele jaar worden aangetoond. Tijdens het onderzoek werd er naar sporen van aanwezigheid gezocht. Hierbij kan gedacht worden aan uitwerpselen, vraatsporen en loopsporen. Ook isolatiemateriaal dat uit bebouwing gehaald is kan wijzen op aanwezigheid van de steenmarter. Rondom het pand werden wildcamera's geplaatst om te kijken welke zoogdieren gebruik maken van de locatie. Bij de wildcamera's werd lokstof in de vorm van sardientjes gebruikt om de kans op waarnemen te vergroten. Daarnaast werd er tijdens alle nachtelijke bezoeken gekeken naar rondlopende steenmarters. De wildcamera's hebben van 6 juli tot 18 augustus 2022 aan de noord-, oost- en zuidkant van het pand gestaan. Op 3 augustus is 's ochtends het projectgebied buiten het pand doorzocht op sporen van de steenmarter. Het was die ochtend circa 24 °C, overwegend helder en er stond een zwakke wind. Op 8 september 2022 is het pand zelf doorzocht op de aanwezigheid van sporen.

4.3 Kleine marters

Het leefgebied van kleine marters moet verschillende functies vervullen. In het territorium zijn een aantal verblijfplaatsen aanwezig, die zich in bijvoorbeeld konijnenholen, houtstapels,

schuurtjes, stobalen en stapels stenen of puin bevinden. Via lijnvormige landschapselementen verplaatsen de kleine marters zich tussen rust- en voortplantingsplaatsen en jachtgebieden. De lijnvormige landschapselementen kunnen bestaan uit bosranden, groene oevers, houtwallen, struweel en hoge graslandvegetatie. Kleine marters jagen in en bij overhoekjes, bosjes en hagen. Binnen de groep kleine marters valt de bunzing, de hermelijn en de wezel. De bunzing heeft de voorkeur voor kleinschalige landschappen met water en voldoende schuilmogelijkheden. Ook komt deze marter wel eens voor in bebouwde omgeving als er veel groen aanwezig is. In de wintermaanden worden bunzingen ook wel eens in schuurtjes, kelders of hooizolders gevonden. De grootte van het functioneel leefgebied is afhankelijk van het seizoen, het voedselaanbod en de leeftijd en het geslacht van het dier. De bunzing jaagt op kleine zoogdieren en amfibieën, maar ze kunnen ook bessen eten. Het voortplantingsseizoen loopt van april tot en met september.

De hermelijn komt in alle habitats voor, open plekken, bossen, houtwallen, duinen, akkers, vochtig terrein, etc. De enige voorwaarde is dat er voldoende dekking en voedsel aanwezig is. Het voedsel van een hermelijn bestaat uit kleine zoogdieren. Het gevangen voedsel wordt vaak bewaard onder een graspol, achter boomschors of in een holte. De hermelijn leeft in een hol, meestal een oud mollennest of konijnenhol en verplaatst zich meestal langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes, oeverlijnen, etc. Hermelijnen gebruiken een holle boom, een ruimte tussen rotsen of een verlaten hol als nest. De paartijd van de hermelijn is van half april tot juni. Daarna is er een uitgestelde bevruchting van 8-10 maanden, en worden de jongen, na 10 weken, geboren rond april-mei.

De wezel komt voornamelijk voor in open, droge natuur- en cultuurlandschap, maar ook in landschappen zoals bossen, duinen, wei- en akkerland komen wezels voor. In het territorium moet voldoende dekking (boschages, houtstapels of heggen) aanwezig zijn om te schuilen voor predatoren. Ze kunnen oude hopen van muizen, ratten en konijnen gebruiken als verblijfplaats. De vos of hermelijn kan de wezel uit zijn territorium jagen. De grootte van het functioneel leefgebied (1-25 hectare) is afhankelijk van het seizoen, het voedselaanbod, de leeftijd en het geslacht van het dier. De wezel eet voornamelijk muizen (woelmuizen en spitsmuizen) en deze moeten voldoende in het leefgebied aanwezig zijn. De paring kan het gehele jaar door plaatsvinden, maar valt meestal in de periode februari-april. De draagtijd is 35 tot 40 dagen. Meestal worden de jongen in mei geboren

Inventarisatie

Het onderzoek naar kleine marters is uitgevoerd volgens de Handreiking Kleine marters in relatie tot soortbescherming opgesteld door de Zoogdierverseniging (2017). Voor het onderzoek is er gebruik gemaakt van verschillende methodes: Mostela en wildcamera's. De Mostela is voornamelijk bedoeld om wezel en hermelijn waar te nemen. De wildcamera's worden voornamelijk gebruikt om bunzing waar te nemen. Soms wordt een wezel of hermelijn ook wel eens waargenomen met behulp van deze apparaten. Dieren zoals wezel, hermelijn en muizen, zijn erg nieuwsgierig naar objecten die in hun territorium zijn geplaatst. Om deze reden gaan ze deze verkennen. Een Mostela is een soort box met daarin een

wildcamera. Via een koker kunnen dieren de box in lopen. De wildcamera's die werden gebruikt, zijn van het type Bushnell TrophyCam HD Agressor 2017 Low-glow. Kleine marters zijn het gehele jaar door waar te nemen. Van maart tot en met augustus zijn de kleine marters het meest actief. In deze periode wordt het onderzoek gedurende 6 weken uitgevoerd. Buiten deze periode zou het onderzoek gedurende 12 weken uitgevoerd moeten worden. Tijdens het onderzoek is 1 Mostela en zijn 2 wildcamera's (ook voor steenmarter onderzoek) geplaatst op locaties binnen het projectgebied waar kleine marters worden verwacht (randen met begroeiing). Voor wildcamera's is lokstof, in de vorm van sardientjes, gebruikt om de kleine marters voor de camera te lokken. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van 6 juli tot 18 augustus 2022.

4.4 Effectenbeoordeling

Als er beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn, vindt een effectenbeoordeling plaats. Aan de hand van de ingreep worden de effecten van de activiteiten op de aanwezige soort bepaald. Effecten kunnen optreden tijdens de realisatiefase van het project en zijn dan tijdelijk van aard, maar kunnen ook in de gebruiksfase optreden en zijn dan permanent van aard. Effecten van de ingreep op aanwezige soorten zijn sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de voorgenomen werkzaamheden, de exacte locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd van de werkzaamheden, de gebruikte machines of materialen, enzovoort. Verder is het van belang te weten welke effecten de werkzaamheden hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

5.1 Vleermuizen

Kraamperiode

In de kraamperiode zijn geen zomerverblijfplaatsen en geen kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Wel zijn enkele foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers, alsmede enkele passerende watervleermuizen waargenomen. Foeragerende vleermuizen zijn waargenomen met name aan de noord-, west- en oostzijde van het pand. Hierbij gaat het om kleine aantallen vleermuizen (1 tot 3 dieren). Passerende laatvliegers en watervleermuizen zijn aan de oostzijde waargenomen, aan de overkant van de straat bij de achterliggende weilanden. Ten zuiden van het projectgebied, op enkele honderden meters afstand, liggen plassen en (uitlopers van) de Waal. Dit zijn geschikte jachtgebieden voor watergebonden vleermuizen, wat de waargenomen passerende watervleermuizen kan verklaren.

Paarperiode

De mannetjes van de gewone dwergvleermuizen brengen hun sociale (paar)roep meestal vliegend ten gehore en niet vanuit hun verblijfplaats. Zij blijven meestal binnen een straal van 200 meter van de verblijfplaats. Tijdens de paarperiode is, gedurende de twee veldbezoeken, een enkele gewone dwergvleermuis waargenomen die sociale roepen uitte. De locatie van deze vleermuis was nabij woonhuizen op enige afstand ten westen van het projectgebied. Verder zijn er ook enkele foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen en passerende ruige dwergvleermuizen, laatvliegers en watervleermuizen waargenomen. De foeragerende vleermuizen vlogen aan de noord-, west- en oostkant van het pand, vergelijkbaar met de waarnemingen in de kraamperiode. Ook de locaties van de passerende vleermuizen liggen, vergelijkbaar met de kraamperiode, aan de overzijde van de straat boven de weilanden.

Effectenbeoordeling

Kraamverblijfplaatsen worden gebruikt van half mei t/m juli, zomerverblijfplaatsen worden gebruikt van april t/m november en paarverblijfplaatsen van half juli t/m oktober. Binnen het projectgebied zijn geen kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Omdat het tijdens de rondes in de paarperiode om slechts één vleermuis ging met sociale roepen en deze verder weg van het projectgebied gelokaliseerd was, wordt de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen in het projectgebied uitgesloten. De waarschijnlijke vliegroute boven de weilanden ten oosten van het projectgebied valt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en nieuwbouw.

5.2 Steenmarter

De projectlocatie is met behulp van wildcamera's onderzocht op de aanwezigheid van steenmarters. Op de wildcamera die was geplaatst aan de zuidzijde van het pleintje is meermaals een steenmarter waargenomen (Figuur 3, links). Naar aanleiding van deze waarnemingen is het pand doorzocht op sporen van steenmarters. Bij de ingang naar de zolder is een uitwerpsel van een steenmarter gevonden (Figuur 3, rechts).



Figuur 3. Waarnemingen van steenmarter op wildcamera en uitwerpsel bij de zolder van het pand.

Effectenbeoordeling

Naar aanleiding van de gedane waarnemingen is vastgesteld dat er een rustplaats van een steenmarter aanwezig is in het pand. Steenmarters maken vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen in hun territorium. In dit geval gaat het, door het geringe aantal waarnemingen, om een niet frequent gebruikte rustplaats. Echter, rustplaatsen zijn, net als voortplantingsplaatsen, beschermd en mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Ten gevolge van de geplande werkzaamheden wordt een rustplaats vernietigd.

5.3 Kleine marters

Het onderzoek naar kleine marters heeft plaatsgevonden met behulp van een mostela en wildcamera's. Er zijn in het projectgebied geen kleine marters waargenomen en ook geen sporen aangetroffen.

Effectenbeoordeling

De geplande werkzaamheden zullen geen negatief effect hebben op kleine marters.

6. Conclusies

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect op vleermuizen is uitgesloten. Andere functies van het projectgebied zijn in de quickscan (BügelHajema – P000691) uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2 Steenmarter

Er is een rustplaats van steenmarter aangetroffen in (de zolder van) het pand. Bij de werkzaamheden wordt een negatief effect op steenmarters verwacht. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk. Voor het verkrijgen van de ontheffing moeten compenserende maatregelen worden getroffen. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van een marter-takkenhoop.

6.3 Kleine marters

Er zijn geen kleine marters waargenomen binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect van de werkzaamheden op de kleine marters is uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Bronnen

Rapporten

BügelHajema - P000691 Beknopte natuurtoets Wilhelminalaan 3, Dodewaard

Literatuur

- [REDACTED] 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. 2017.32. Rapport van de Zoogdierverseniging. In opdracht van de provincie Noord-Brabant.
- [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] & [REDACTED] 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- [REDACTED] 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Gewone grootvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- [REDACTED], [REDACTED] & [REDACTED] 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2006. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldbenadering en herbegrenzen EHS.
- Netwerk Groene Bureaus, 2021. Soortinventarisatieprotocollen. Versie juli 2017.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

Websites

- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/>
- www.google.nl/maps
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdierverseniging.nl